

vallende onder de 2de afdeeling, niet
vallende in de termen der Ongevallen-
wet 1901 f 150,—

Artikel 103. Teruggave van bij-
dragen voor pensioen van hen, vallende
onder de 2de afdeeling, die vóórdat
zij tien jaren als burgerlijk ambtenaar
gediend hebben uit hoofde van ziels-
of lichaamsgebreken voor de verdere
waarneming van hun ambt onge-
schikt en daaruit ontslagen zijn (art.
32 der Burgerlijke Pensioenwet) . . . *Memorie.*

Artikel 104. Uitgaven ingevolge de
Ongevallenwet 1901 voor personeel,
vallende onder de 2de afdeeling . . . 1 000,—
f 365 638,—
f 4 207 292,—

3de AFDEELING.

Onvoorziene uitgaven.

Artikel 105. Onvoorziene uitgaven f 60 000,—
Totaal van het VIde hoofdstuk f 39 841 216,—

en alzoo tot een bedrag van negen en dertig millioen acht-
honderd een en veertig duizend tweehonderd en zestien gulden.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3,
5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23,
24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32a, 32b, 32c, 33a, 33b, 34a,
34b, 35a, 35b, 36, 37, 38, 39, 40a, 40b, 41, 42, 43, 44, 45, 47,
48, 49, 51a, 51b, 52, 53, 54, 57, 59, 60, 62, 63, 67, 76,
77a, 77b, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84a, 84b, 85, 86, 87, 88,
89, 90a, 90b, 91a, 91b, 92, 93, 94, 95, 96, 97a, 97b, 98, 99,
101, 102 en 104 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk,
ontoereikend wordt bevonden, kan, met inachtneming van het
voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van
den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving
niet artikel 105 van dat hoofdstuk worden aangevuld.

Uit dezen post kan mede worden overgeschreven op de
artikelen 74, 75 en 103.

Artikel 3.

Op artikel 105 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk
worden aangewezen de tot het dienstjaar 1917 behorende uit-
gaven, het voormeld Departement betreffende, die hare om-
schrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat
hoofdstuk en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die
in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de reke-
ning gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden
geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten,
Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauw-
keurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Marine,

VIe HOOFDSTUK.

(2. VI. 2.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de aanbieding van het wetsontwerp tot vaststelling
van dit hoofdstuk wenscht ondergeteekende het navolgende
op te merken.

Inrichting der begrooting. Ten einde de uitkomsten, ver-
kregen door de bedrijfsboekhouding van de Rijkswerven, te
kunnen gebruiken voor het maken der ramingen voor de
bedrijfskosten der werven, welke gegevens thans voor de
eerste maal i. c. over het kalenderjaar 1915 zijn verkregen,
en derhalve die ramingen zoo goed mogelijk te kunnen doen
geschieden, is in de onderdeelen van de artikelen 16 en 23,
welke op de bedrijfskosten der werven betrekking hebben,
zoodanige wijziging gebracht als noodig was om van de
bedoelde gegevens gebruik te kunnen maken. Hierdoor is
mede het afzonderlijk begrotingsartikel voor den dienst der
werkvaartuigen (Marinetransportdienst) vervallen en zijn
uit de overige artikelen van de IIde onderafdeeling van de
Iste afdeeling der begrooting de bedragen gelicht, welke op
de bedrijfskosten der werven betrekking hadden; deze be-
dragen zijn nu opgenomen bij de in artikelen 16 en 23 ver-
vatte ramingen. Een en ander sluit zich aan bij de wijziging
in de inrichting der genoemde begrotingsartikelen, welke
in de begrooting voor 1916 plaats had, zooals werd aan-
gegeven op bladz. 1 der *Memorie van Toelichting* bij die
begrooting.

Voor het Marine-etablisement te Amsterdam is op over-
eenkomstige wijze gehandeld.

Bij de artikelen 16 en 23 is niet meer ingevuld en zal ook
in den vervolge niet meer worden ingevuld de kolom „Ver-
moedelijk beloop van de uitgaven gedaan of nog te doen voor
1915.” Waar toch de in deze kolom opgenomen wordende
bedragen grootendeels ontleend moeten worden aan de be-
drijfsboekhouding, welke loopt over het kalenderjaar, terwijl
de raming betreft het begrotingsjaar, waarop derhalve nog
geruimen tijd na afloop van het kalenderjaar uitgaven ge-
daan worden, is vergelijking tusschen de bedragen, opge-
nomen in de kolommen „Geraamd voor” en „Ver-
moedelijk beloop” niet mogelijk en acht onder-
geteekende het daarom juist de laatstbedoelde kolom ter
vermijding van onjuiste gevolgtrekkingen niet meer in te
vullen.

Bijlagen. Niet meer opgenomen zijn de bijlagen, welke
in de begrooting voor 1916 opgenomen waren onder de
letters E en F, t.w.:

E. Overzicht van de beweging in den magazijnsvoorraad
van het materieel bij 's Rijks werven over het tijdvak van
1 Januari tot en met 31 December 191 ; en

F. Verslag nopens de werkzaamheden op 's Rijks werven
gedurende het tijdvak van 1 Juli 191 —1 Juli 191 ,

daar het voorkomende in deze bijlagen zal worden opge-
nomen in het verslag van 's Rijks werven.

Personeel. De maatregelen welke in het belang van het personeel werden genomen, vonden voornamelijk hun grond in de voortdurende van de buitengewone tijdsomstandigheden. In verband daarmee werd eene tijdelijke regeling in het leven geroepen voor vergoeding van verhuiskosten bij overplaatsing, ten einde te gemoet te komen aan de bezwaren die in dezen tijd aan het gezinsleven in den weg staan.

De lange duur der mobilisatie gaf aanleiding tot herziening der toelagen, welke bij verblijf buiten de standplaats worden toegekend. Voorschriften werden gemaakt strekkende om aan vrouwen en kinderen van onderofficieren en manschappen bij overplaatsing van dezen reiskosten naar de nieuwe standplaats te kunnen vergoeden.

Ter bevordering van de aanneming van matrozen K. D. werd, nadat deze categorie van vrijwilligers bij Koninklijk besluit was aangewezen om na het volbrengen van een dienstverband van vijf jaren, bij ontslag uit den vrijwilligen dienst, mede uit den militie- of landweerdienst te worden ontslagen, de mogelijkheid geopend om eene verbintenis te sluiten van 3½ jaar werkelijken en 1½ jaar reservedienst.

Van de aanwezigheid hier te lande van geïnterneerde vreemde militairen, die op sport- en schermgebied uitmunten, wordt gebruik gemaakt voor onderricht op dat gebied aan het personeel der zeemacht. Over 't algemeen werd voortgegaan met het op krachtige wijze bevorderen van lichaamsoefening; de oprichting van eene gymnastiek- en sportschool voor de marine te Willemsoord werkt mede in die richting.

Nieuwe aanbouw.

Op deze begrooting worden fondsen uitgetrokken voor:
den bouw van een kruiser (2de termijn) f 3 000 000 ¹⁾
en van drie onderzeeboten (2de termijn) 3 000 000 ¹⁾

waarover handelt het wetsontwerp tot verhooging van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916 ²⁾;

den bouw van drie onderzeeboten voor Nederland (1ste termijn) 600 000
en van een mijnenlegger (1ste termijn) ... 200 000

voorts:

de voortzetting van den bouw van:
twee kruisers (I en II) (3de termijn) 6 620 000 ¹⁾
vier onderzeeboten (K IV t/m VII) (3de termijn) 3 087 800 ¹⁾
vier torpedoboten Z 1 t/m 4 (3de termijn) 1 000 000
twee onderzeeboten O 6 en 7 97 500
de voldoening van den garantietermijn van:
twee torpedoboten Z 5 en 6 ad f 8200 en verstrekkingen 8 450
twee torpedoboten Z 7 en 8 ad f 8250 en verstrekkingen 8 500
eindelijk voor een stel waarlooze motoren voor eene onderzeeboot (1ste termijn) 1 000

f 17 623 250

Voormeld bedrag van f 17 623 250 komt tot de navolgende bedragen voor onder de begrotingsartikelen:

Art. 16 f 738 200

waarvan uit de Indische begrooting aan de middelen van Nederland wordt uitgekeerd f 368 600

¹⁾ Van deze bedragen komt de helft ten laste van het 1ste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië.

²⁾ Zitting 1915-1916. 418.

Art. 17	f 14 577 050
id. f 6 380 300	
Art. 18	1 640 000
id. 820 000	
Art. 19	666 000
id. 285 000	
Art. 20	1 000
Art. 23	1 000
f 7 853 900	

zoodat ten laste van de Staatsbegrooting blijft een bedrag van f 9 769 350.

Ten behoeve van de vloot in Nederland wordt aangevraagd een bedrag van f 800 000 als 1ste termijn voor den aanbouw van 3 onderzeeboten en 1 mijnenlegger.

Waar, uit den thans woedenden oorlog zoo duidelijk is gebleken, welk een geducht wapen de onderzeeboot is, vooral voor eene mogendheid met beperkte strijdkrachten ter zee, is ondergeteekende van oordeel, dat niet gewacht mag worden met versterking onzer onderzeevloot.

Dit klemmt nog te meer wanneer in aanmerking wordt genomen, dat de K. I, die tot dusverre in Nederland beschikbaar was, naar Oost-Indië is vertrokken, terwijl onderzeeboot I onderdomsgebreken begint te vertoonen.

De kosten worden in verband met de tegenwoordige omstandigheden geraamd op f 1 000 000 per stuk, waarvan als 1ste termijn voor elke boot een bedrag van f 200 000 wordt aangevraagd.

Naast de onderzeeboot moet aan verdediging met behulp van mijnen groote waarde worden toegekend, zooals ook reeds duidelijk door de oorlogspraktijk is uitgewezen.

Reeds in tijd van vrede moet een voldoende aantal mijnenleggers aanwezig zijn om op het eerste bericht de noodige versperringen te kunnen leggen.

Om aan dezen eisch te kunnen voldoen, is het noodig het aantal mijnenleggers uit te breiden, en is dientengevolge een 1ste termijn, groot f 200 000 voor den bouw van een nieuwen mijnenlegger op deze begrooting gebracht.

De totale kosten van dit vaartuig worden geraamd op f 700 000.

Het schip zal hoofdzakelijk worden ingericht als het goed voldoende type-*Hydra*.

Het advies van den Raad van Defensie betreffende den hiervoor genoemden nieuwen aanbouw wordt ter kennisneming van de leden der volksvertegenwoordiging ter griffie gedeponneerd.

Ten aanzien van de aanvraag ten behoeve van den bouw van de torpedoboten Z 1-4 zij het volgende medegedeeld:

Hoezeer in de Memorie van Toelichting tot de Marinebegrooting voor 1916 het uitzicht werd geopend dat met het toestaan van een bedrag van f 820 000 de bouw van de torpedoboten Z 1-4 beëindigd zou zijn (blz. 5, 2de alinea) is als gevolg van de bijzondere tijdsomstandigheden de bouw der boten dusdanig vertraagd, dat de noodzakelijkheid bleek om voor 1917 een bedrag uit te trekken van f 1 000 000, ter voldoening van betalingstermijnen waarvoor op de begrooting van 1915 fondsen waren toegestaan. Van het daarbij toegestaan krediet van f 900 000 is thans slechts een bedrag van f 307 000 voldaan.

Bedoelde verdragingen bestonden in het te laat opleveren der materialen door de Deutsche Staalwerken en de Gietstaalfabrieken, in de moeilijkheden welke de bouwmeesters ondervonden bij het aanschaffen van gereedschappen en werktuigen voor het precieze en lichte torpedobootwerk, waarop zij aanvankelijk niet waren ingericht, en om personeel te verkrijgen bekwaam voor dit werk en dit personeel

zich te doen voegen naar de aanwijzingen van den Duitschen opzichter van de Vulcan Werke.

Wat de turbines betreft, mocht het pas na langdurige onderhandelingen gelukken voor het noodige schoepen-materiaal contract af te sluiten in Engeland en daarna liet de oplevering zóó veel te wenschen over, dat thans wel eene belangrijke partij is aangevoerd, doch, gezien het groot aantal verschillende profielen, niet bepaald kan worden gezegd hoeveel complete stellingen voorhanden zijn.

Mitsdien kan ook door eene langdurige staking bij de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij, welke 2 maanden vertraging veroorzaakte, de eerste boot niet vóór in het 2de kwartaal van 1917 gereedkomen. De andere booten komen dus nog later.

Met betrekking tot de aanvraag van gelden ten behoeve van de onderzeeboten O 6 en 7 zij vermeld, dat het de bedoeling is uit deze gelden te bestrijden de kosten van aanschaffing van de torpedo's tot een bedrag van f 96 000, waarvoor de fondsen reeds op eene vroegere begroting werden toegestaan, doch tot welker bestelling uit hoofde van de tijdsomstandigheden niet kon worden overgegaan.

De aanvraag van een bedrag van f 1000 voor een stel waarlooze motoren voor eene onderzeeboot (zie art. 20) wordt wenschelijk geacht om, ter beoordeeling van de mogelijkheid deze in Nederland te doen vervaardigen — tot nu toe worden deze steeds uit het buitenland betrokken — te kunnen ingaan op een voorstel van de Nederlandsche Fabrik van werktuigen en spoorwegmaterieel te Amsterdam, tot aankoop van een door haar op eigen risico te bouwen stel motoren voor onderzeeboten, wanneer deze na gereedheid zullen blijken minstens gelijkwaardig te zijn aan de thans gebruikelijke buitenlandsche motoren.

Eindcijfer. Het eindcijfer van dit hoofdstuk der Staatsbegroting is geraamd op een bedrag van f 39 841 216 ¹⁾ zijnde f 12 617 904 meer dan het voor het jaar 1916 toegestane bedrag van f 27 223 312 ²⁾.

Rekening houdende met de inkomsten uit de begroting, welke verantwoord worden bij de Wet op de middelen, moet het eindcijfer verminderd worden met een geraamd bedrag van f 4 115 425 als hieronder gespecificeerd tegen f 4 137 935 voor het dienstjaar 1916.

Bijdragen voor de opleiding van adelborsten en adspirant-administrateurs f 30 600

Bijdragen voor de opleiding van jongelieden geplaatst bij het internaat van adspirant-adelborsten bij de zeemacht 5 400

Bijdragen voor de opleiding van adspirant-machinisten 5 000

Opbrengst van den verkoop van onbruikbare goederen 60 000

Opbrengst van den verkoop van Nederlandsche en West-Indische kaarten 700

Opbrengst van loodsgelden ³⁾ 3 800 000

¹⁾ Van dit bedrag komt f 7 853 900 ten laste van het Iste hoofdstuk der begroting van uitgaven van Nederlandsch-Indië. Dat bedrag wordt geboekt onder de middelen ter goedmaking van de uitgaven begrepen in de Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917.

²⁾ Van dit bedrag komt f 3 000 000 ten laste van het Iste hoofdstuk der begroting van uitgaven van Nederlandsch-Indië en wordt geboekt onder de middelen ter goedmaking van de uitgaven begrepen in de Staatsbegroting voor het dienstjaar 1916.

Bij de wet van 29 Mei 1916 (*Staatsblad* n°. 226) verhoogd met f 250 000 en bovendien aangevraagd f 2 900 000 en f 2 000 000. Van dit laatste bedrag komt f 1 000 000 ten laste van het Iste hoofdstuk der begroting van uitgaven van Nederlandsch-Indië en wordt geboekt onder de middelen ter goedmaking van de uitgaven begrepen in de Staatsbegroting voor het dienstjaar 1916.

³⁾ Gerekend dat de tijdsomstandigheden in 1917 weder normaal zullen zijn.

Bezoldiging van het personeel bij de verlichting, welke ingevolge tusschen België en Nederland bestaande overeenkomst van 31 Maart 1866 (*Staatsblad* n°. 80) komt ten laste van België ¹⁾ f 9 525

Vergoeding door België van de kosten voor plaatsing, verplaatsing, herstelling en bijvulling van lichtboeien op de Wester-Schelde ¹⁾ 39 100

Opbrengst wegens het weghalen der spoeling en van den afval van levensmiddelen in de marinedirecties Willemsoord en Hellevoetsluis en het Marine-etablisement te Amsterdam 4 000

Opbrengst van rechten van zegel, registratie en leges, zoomede van invoer en accijnzen 152 000

Opbrengst van den verkoop van de torpedo-*booten Cycloop* en *Hekla* en enkele oude loodsvaartuigen 9 100

f 4 115 425

ten gevolge waarvan het eindcijfer voor 1917 te stellen is op f 35 725 791 tegen f 23 085 377 voor 1916, zijnde f 12 640 414 *meer*.

Gesplitst in militaire en niet militaire uitgaven, werd voor het dienstjaar 1916 toegestaan en werd voor het dienstjaar 1917 aangevraagd.

Militaire uitgaven f 23 373 585 f 35 573 924

Niet militaire uitgaven 3 789 727 4 207 292

Onvoorzien 60 000 60 000

f 27 223 312 f 39 841 216

Tot nadere aanwijzing van deze cijfers moet in eene vergelijking getreden worden van de op verschillende afdelingen van de begroting voor het dienstjaar 1916 toegestane bedragen met de op dezelfde afdelingen aangevraagde sommen voor 1917, waartoe verwezen wordt naar de gegevens, voorkomende onder de verschillende onderafdelingen der begroting.

Tot toelichting der *hoogere* bedragen, welke op verschillende afdelingen van dit hoofdstuk zijn aangevraagd, wordt verwezen naar de mededeelingen vervat in deze Memorie en naar de toelichtingen in den uitgewerkten en toelichtenden staat, behoorende bij de raming van kosten.

Vergelijking van de militaire uitgaven voor het dienstjaar 1917 met die van het dienstjaar 1916 doet zien dat de militaire uitgaven tot een bedrag van f 12 200 339 hooger zijn geraamd.

Deze hoogere raming vindt hare oorzaak in de omstandigheid dat o.m. voor de navolgende posten meerdere gelden moesten worden aangevraagd.

Deze verhoogingen bedragen voor:

Aanschaffing materialen enz. f 690 000

Aanbouw particulieren 8 107 050

Aanschaffing geschut 2 464 805

„ torpedo's 431 100

Steenkolen 272 500

Kosten buitenslands 92 200

Arbeidsloonen 75 665

Kosten luchtvaartdienst 30 000

Traktementen personeel zeemacht 153 400

Spaarpremiën 81 902

Opleidingen 34 061

¹⁾ Gerekend dat de tijdsomstandigheden in 1917 weder normaal zullen zijn.

Subsidien studenten, enz.	f 11 000
Kosten voeding	39 000
Pensioenen	100 876
	f 12 583 559
Waartegen o.m. lager geraamd worden:	
Aanschaffing voortstuwingsmid-	
delen	f 172 418
Onderhoud gebouwen	89 450
Subsidien militaire tehuizen	34 800
	296 668
Totaal meer	f 12 286 891
Voor verschillende werken wordt aangevraagd:	
Zweminrichting te Willemsoord (1ste gedeelte) f	75 000
Werkplaatsen torpedodienst Willemsoord	28 000
Meubilair kazerne onderzeedienst Willemsoord	1 000
Vaste laadplaats voor onderzeeboten Willemsoord	2 500
Smederij, machinewerkplaats, monteurswerk-	
plaats en timmermanswerkplaats Willemsoord ...	21 000
Verbetering centrale verwarming torpedo-atelier	
Willemsoord	3 500
Bouw pyrotechnische werkplaatsen Willemsoord	
(2de gedeelte)	229 000
Uitbreiding stoomwerkplaats (2de gedeelte) ...	48 500
Outillage met het oog op turbines Willemsoord	
(2de gedeelte)	20 000
Verspermijnenmagazijn in het Zuiderfrontier	
(1ste gedeelte)	75 000
Centrale verwarming van het torpedo-atelier en	
magazijn te Hellevöetsluis	2 000
Vernieuwen vloeren gebouwen torpedo-atelier	
Amsterdam	12 000
Verbetering marinierskazerne te Amsterdam ...	10 000
Aanbouw bij het verificatiegebouw te Leiden	
(2de gedeelte)	32 000
	f 559 500

terwijl voor het dienstjaar 1916 werd toegestaan f 639 000¹⁾, zoodat in totaal ditmaal f 79 500 minder wordt aangevraagd voor nieuwe werken.

Iste AFDEELING.

Militaire uitgaven.

Iste Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 582 550 tegen f 575 652 voor 1916 op de Iste onderafdeeling toegestaan.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 3. Periodieke traktementsverhoogen van de ambtenaren	f 360
Art. 5. Traktementen en toelagen van officieren, ingenieurs enz. bij het Departement (art. 4 begrooting 1916)	15 506

¹⁾ In de Memorie van Toelichting tot de begrooting 1916 staat vermeld f 641 130; hieronder was echter begrepen een bedrag van f 2130 voor huur, grond onderzeedienstkazerne enz., hetgeen thans niet onder nieuwe werken wordt vermeld.

Art. 7. Traktementen enz. van het personeel van den marinestaf (art. 6 begrooting 1916)	f 460
Art. 11. Periodieke traktementsverhoogen van de ambtenaren bij 's Rijks werven (art. 10 begrooting 1916)	2 050
Art. 13. Bezoldiging van het personeel bij de inspectie enz. van 's Rijks zeeinstrumenten (art. 12 begrooting 1916)	2 033
Totaal meer	f 20 409

Waartegenover staat eene *lagere* raming van:

Art. 2. Aanvangstraktementen van den secretaris-generaal en verdere ambtenaren f	1 860
Art. 8. Traktementen enz. van het militair personeel bij 's Rijks werven (art. 7 begrooting 1916)	6 000
Art. 9. Kosten voor het korps ingenieurs voor de marine (art. 8 begrooting 1916)	3 501
Art. 10. Aanvangstraktementen van de ambtenaren bij 's Rijks werven (art. 9 begrooting 1916)	2 150
	13 511
Blijft totaal meer	f 6 898

Art. 5. Electrotechnisch ingenieur.

In verband met het zich steeds uitbreidend electrisch bedrijf op de vloot en op de werven en andere marine-inrichtingen of gebouwen, brachten de belangen van den dienst mede in den werkkring van den electrotechnisch ingenieur der marine — aan wien sedert dit jaar een jonger ingenieur werd toegevoegd — zoodanige wijziging te brengen, dat deze moet worden geacht overeen te komen met eene hoofd-ingenieurspositie. Gezien ook de bezoldigingen van electrotechnische ingenieurs in soortgelijken werkkring bij provinciale of gemeentelijke bedrijven, wordt herziening van de tegenwoordige bezoldiging van dezen ingenieur dringend noodzakelijk geacht en wordt het minimum traktement van hoofd-ingenieur in marinedienst aanvankelijk eene billijke belooning geacht.

De in 1916 in marinedienst getreden electrotechnisch ingenieur zal eene aanvangsbezoldiging van f 2000 genieten.

Art. 9. Korps ingenieurs der marine.

Ten einde de aanvulling van vacatures behoorlijk te verzekeren, zoo ook dat bekwame krachten zich voor indienst-treding aanmelden en in den dienst blijven, werd reeds door den interimairen voorganger van ondergeteekende in beginsel besloten de traktementen der ingenieurs te herzien en te regelen op den voet van de regeling voor de ingenieurs van 's Rijks waterstaat, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 April 1914 (*Staatsblad* n°. 186). Deze regeling was bij zijn optreden gereed, doch werd in 1914, ook in verband met de inmiddels veranderde tijdsomstandigheden, niet op de begrooting 1915 gebracht en sedert nog niet voorgesteld. Thans wordt voorgesteld de traktementen der zeven ingenieurs te verhoogen met f 400, waarvoor zij overeenkomstig bovenvermelde regeling volgens hun diensttijd in aanmerking zouden komen.

Ten einde zekerheid te erlangen dat eenige vacatures in het korps ingenieurs tijdig zouden worden aangevuld, werd, zooals in de Memorie van Antwoord, begrooting 1916, bladz. 17, werd medegedeeld, het beurzenstelsel te baat genomen en werden studietoelagen van f 1000 's jaars toegezegd aan enkele studenten aan de Technische Hoogeschool voor scheepsbouwkundig ingenieur, die zich verbinden willen na

het verkrijgen van het diploma als zoodanig als adjunct-ingenieur voor den tijd van 6 jaren bij de marine in dienst te treden. Een tweetal plaatsen kunnen beschikbaar worden gesteld; het aantal sollicitanten bedraagt vier.

Art. 10. Bezoldiging van den scheikundige.

De scheikundige is, zooals reeds in de Memorie van Toelichting van de begroting voor 1915 (blz. 7) werd medegedeeld, in dienst van de marine sedert 16 October 1896, na eerst in dienst te zijn geweest van de Gezamenlijke Buskruidmakers van Noordholland, Utrecht en Zeeland. Zijn aanvangstraktement van f 2500 is geleidelijk opgeklommen tot f 4000 's jaars, welk laatste bedrag door hem sedert 1 Januari 1909 wordt genoten.

Ut hoofde van de bijzonder goede diensten, die deze hoofdambtenaar bij voortdurend aan den lande bewijst, zijne groote bekwaamheid en den omvang zijner betrekking, die door de voortdurende invoering van nieuwe explosiestoffen in betekenende mate toeneemt, wordt het billijk geacht zijne bezoldiging te verhoogen. Voorshands wordt eene verhooging van f 500 aangevraagd met de bedoeling het traktement twee jaar daarna te brengen op het maximum van f 4800.

De adjunct-scheikundige der marine, in dienst sedert 1 April 1890 en thans eene bezoldiging genietende van f 2200 's jaars, wordt in verband met zijn diensttijd voorgedragen voor eene traktementsverhooging van f 300, waardoor zijne bezoldiging wordt gebracht op f 2500 's jaars.

Art. 13. Bezoldiging adviseur-verificateur van 's Rijks zee-instrumenten.

De tegenwoordige adviseur-verificateur van 's Rijks zee-instrumenten werd, zooals mede in de Memorie van Toelichting van de Marinebegroting voor 1915 (blad. 7) werd medegedeeld, na van 1 Mei 1886 tot 1 Mei 1903 als adjunct-verificateur te zijn werkzaam geweest, met laatstgemelden datum tot zijn ambt benoemd, onder genot van eene bezoldiging van f 4000 's jaars, waarvan f 1500 uit de Indische begroting gerestitueerd wordt.

Deze bezoldiging kan bij de in de laatste jaren belangrijke toeneming van de werkzaamheden van dien hoofdambtenaar, als gevolg van de aanschaffing en keuring van afstandmeters, kijkerinrichtingen voor het geschut, tijd klokken voor de vuurleiding en periscopen voor onderzeeboten, een en ander zoowel voor de zeemacht hier te lande als in Indië, niet meer geacht worden voldoende te zijn, om de diensten van dezen titularis naar verdienste te beloonen.

Voor dezen hoofdambtenaar wordt eene verhooging van f 500 aangevraagd, met de bedoeling de bezoldiging na twee jaar te brengen op een maximum van f 4800.

IIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 25 095 886 tegen f 13 283 791 bij de onderafdeeling der begroting voor 1916 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 16. Aanschaffing van materialen	f 690 000
Art. 17. Aanbouw bij particulieren	8 107 050
Art. 18. Aanschaffing, wijziging, onderhoud en herstelling van geschut, projectielen, enz.	2 464 805
Art. 19. Aanschaffing, wijziging, onderhoud en herstelling van torpedo's, lanceerinrichtingen, enz.	431 100
Art. 21. Aanschaffing van steenkolen	272 500
Art. 22. Kosten buitenslands	92 200
Art. 23. Bezoldiging en toelage van beambten en werklieden	75 665

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1916—1917.

Art. 27. Aanschaffing en herstelling van werktuigen op de werven f 4 800

Art. 28. Kosten in verband met de defensie 3 958

Art. 29. Kosten in verband met den Marine-luchtvaartdienst 30 000

Totaal meer f 12 172 078

Waaropgenover staat eene *lagere* raming van:

Art. 20. Aanschaffing en herstelling van scheepstoomwerktuigen f 172 418

(Oud art. 23). Bezoldiging van de bemanning der werkvaartuigen 18 070

Aanbouw, aanschaffing of aankoop van gebouwen enz. 80 045

Art. 26. Onderhoud en herstelling van gebouwen, enz. 89 450

Totaal minder 359 983

Blijft meer f 11 812 095

Van dit bedrag wordt f 7 853 900 uit de Indische begroting aan de middelen van Nederland vergoed, zoodat de verhooging in werkelijkheid bedraagt f 3 958 195.

Uit het vergelijkend overzicht betreffende de sommen voor deze onderafdeeling thans aangevraagd en voor 1916 toegestaan, als bijlage A bij deze Memorie gevoegd, blijkt dat:

voor aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedobewapening, wordt gevraagd f 17 623 250, zijnde f 10 797 832 *meer* dan voor 1916 werd toegestaan;

voor herstelling, uitrusting en conservatie van schepen in en buiten dienst f 3 787 060, zijnde f 1 049 410 *meer* dan voor 1916 werd toegestaan;

voor aankoop, aanmaak, herstelling en onderhoud van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad f 1 006 000, zijnde f 361 900 *minder* dan voor 1916 werd toegestaan;

voor aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz. behalve voor nieuwe schepen, f 987 840, zijnde f 333 045 *meer* dan voor 1916 werd toegestaan;

voor algemeene kosten, bedrijfskosten en werkplaatskosten bij 's Rijks werven en het Marine-etablisement te Amsterdam is thans f 639 500 en voor algemeenen dienst, gebouwen, werktuigen, kosten van defensie en mobilisatie en vliegdiens f 1 052 236 aangevraagd, voor deze beide rubrieken samen f 1 691 736, zijnde f 6292 *minder* dan voor daarmede overeenkomende uitgaven voor 1916 werd toegestaan.

Art. 23. Loonsverhoogen.

In aansluiting aan hetgeen in 1915 en 1916 ter verbetering van de positie van het personeel beambten en werklieden bij 's Rijks werven en maritieme inrichtingen werd gedaan, wordt thans voor dat doel zoodanig bedrag aangevraagd, dat de loonen ongeveer 20 pct. hooger zullen zijn dan ze vóór 1 Januari 1915 waren. Voor art. 23 bedraagt dit f 65 700.

Wanneer deze gelden worden toegestaan zal uitvoering kunnen worden gegeven aan het bepaalde in het IIIde hoofdstuk der Verordeningen voor 's Rijks werven, dat beambten in den regel bij betoonden ijver en bekwaamheid elk jaar voor loonsverhooging kunnen worden voorgedragen en dat aan werklieden voor meerderen ijver en bekwaamheid door den directeur hogere weekloonen, verband houdende met de

gemiddelde weekloonen voor vaklieden A, B en C en voor niet-vaklieden, kunnen worden toegekend.

In aansluiting met de verhooging van artikel 23 is artikel 91a verhoogd met f 264.

Art. 25. Nieuwe gebouwen.

Ten aanzien van de onder dit artikel aangevraagde nieuwe werken moge het volgende worden medegedeeld:

Zweminrichting te Willemsoord.

De tegenwoordige oorlog heeft de noodzakelijkheid bezeten om elk zeeman volkomen vertrouwd met het water te maken en de zoo bij uitstek gezonde zwemsport gedurende het geheele jaar te kunnen doen beoefenen, in verband waarmee thans een bedrag van f 75 000 is uitgetrokken, bedoeld als eerste termijn voor den bouw van eene overdekte zwembad- en badinrichting — waarvan de totaalkosten met inbegrip van eene verbindingsbrug worden geraamd of 150 000 — op het terrein van 's Rijks werf aldaar.

Met het gemeentebestuur van den Helder en de Heldersche afdeling van de Noord-Hollandsche Vereeniging „Het Witte Kruis” zijn onderhandelingen gaande om de badinrichting, welke zal worden ondergebracht in dat gedeelte van het gebouw, dat door den eigenaardigen bouw van zoodanige inrichting noodzakelijk zou overblijven, aan de gemeente in exploitatie te geven tegen eene vergoeding in den vorm van deels kosteloos, deels tegen verminderden prijs te leveren duinwater.

Werkplaatsen torpedodienst te Willemsoord.

De machinewerkplaatsen van den torpedodienst aan de z.g. Marnixkade voldoen niet aan zelfs zeer matige eischen, terwijl ze bovendien zeer bouwvallig zijn. Een en ander maakt vernieuwing met eene aan de eischen des tijds voldoende outillage dringend noodig.

De nieuwe werkplaats zal bestaan uit een steenen huis met ijzeren kap en ijzeren ramen met bovenlicht en zijlicht, verdeeld in smederij, bankwerkerij en draaierij, zoomede eene gereedschapsbergplaats en kantoor, ter lengte van 28 M., breedte 5,70 M. en muurhoogte van af den beganen grond van 4,5 M.

Behalve de werktuigen, welke thans aanwezig en nog voor hunne bestemming geschikt zijn, zullen verschillende banken, eene slijpinrichting en een ventilator tot luchttoevoer in de smidsvuren, benevens de noodige electromotoren behooren te worden aangeschaft.

Voor een en ander wordt een bedrag van f 28 500 noodig geacht.

Vaste laadplaats voor onderzeeboten aan een der steigers te Willemsoord.

Deze laadplaats in de onmiddellijke nabijheid van de kazerne voor den onderzeedienst dient om het laden van de accumulatorenbatterijen der onderzeeboten daar mogelijk te maken, zonder tot het verhalen naar 's Rijks werf over te gaan.

Smederij, machinewerkplaats, monteurswerkplaats en timmermanswerkplaats te Willemsoord.

Het wordt gewenscht geacht het geheele technische bedrijf van den onderzeedienst in één gebouw nabij de kazerne van dezen tak van dienst te vereenigen, waardoor het mogelijk wordt, zonder tusschenkomst van de werf, de kleine herstellingen te doen verrichten, waardoor eene spoedige behandeling verzekerd is. In dat gebouw zullen worden samengebracht eene kleine smederij, eene machinewerkplaats met eenvoudige draaibank, boormachine en werkbanken, eene montageplaats voor het opbergen van gedemonteerde

machinedeelen en eene timmermanswerkplaats. Daarin zullen de vereischte inrichtingen tot het vervoeren van zware machinedeelen worden aangebracht.

Een bedrag van f 21 000 wordt daarvoor noodig geacht.

Verspermijnenmagazijn in het Zuiderfrontier.

Ten einde tijdig maatregelen te nemen tot berging van een aantal verspermijnen, waarvan de aanschaffing op deze en volgende begrotingen is of zal worden voorgesteld, worden fondsen aangevraagd tot een bedrag van f 75 000 als eerste termijn voor den bouw van een of meer daartoe geschikte magazijnen, waarvan de totaalprijs op f 150 000 wordt geraamd, met de vereischte inrichtingen tot behandeling van het materieel in het Zuiderfrontier. Omtrent de plaats waar dat magazijn of die magazijnen zal of zullen worden opgericht, zijn de overwegingen nog gaande.

Vernieuwing vloeren torpedo-atelier Amsterdam.

De in 1916 aangevangen vernieuwing van plaveivloeren in een der vleugels van het torpedo-atelier te Amsterdam wordt voor 1917 voorgesteld voor den tweeden vleugel.

De toestand is ook daar ter plaatse van dien aard, dat een vloer van gewapend beton uit een oogpunt van veiligheid bij het vervoer van torpedo's enz. niet kan worden gemist.

Verbetering marinekazerne te Amsterdam.

Een bedrag van f 10 000 wordt aangevraagd voor het uitvoeren van verschillende dringende voorzieningen tot verhooging van de bewoonbaarheid, welke voorzieningen niet gerekend kunnen worden te behooren tot het gewoon jaarlijksch onderhoud.

IIIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 6 329 697 tegen f 5 996 661 voor 1916 toegestaan. Het meerder bedrag is in hoofdzaak een gevolg van de hooger geraamde sterkte voor 1917.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 30. Kosten van het personeel der actieve zeemacht, bestaande in traktementen, soldijen en toelagen f 153 400

Art. 31. Kosten verband houdende met aanneming en reëngement van schepelingen 81 902

Art. 32a. Personeel bij het Koninklijk Instituut voor de Marine 4 469

Art. 32b. Materieel voor het Koninklijk Instituut voor de Marine 8 366

Art. 33a. Personeel bij de Marine-Machinistenschool 11 102

Art. 34a. Personeel bij de Kweekschool voor Zeevaart te Leiden 3 798

Art. 34b. Materieel, waaronder kleeding en voeding voor de Kweekschool voor Zeevaart te Leiden 20 490

Art. 35a. Personeel bij de opleidingen, niet elders met name genoemd 5 739

Art. 37. Subsidiën ten behoeve van studenten in de geneeskunde en premien aan artsen bij opleiding en benoeming tot officier van gezondheid bij de marine 11 000

Art. 38. Reis- en verblijfkosten enz. voor examencommissiën 1 000

Art. 39. Kosten van voeding 39 000

Art. 40a. Personeel voor de marinebakkerij ... 119

Art. 41. Traktementen enz. van het personeel bij de marinehospitalen 1 004

Art. 42. Onderhoud enz. van gebouwen enz. ten dienste der verpleging	f 7 450
Art. 45. Reis- en verblijfkosten	5 000
	f 353 839

waartegenover eene lagere raming van:

Art. 33b. Materieel voor de Marine-Machinistenschool	f 9 270
Art. 35b. Materieel, waaronder kleding, voor de opleidingen niet elders met name genoemd	10 633
Art. 36. Kosten boekenfonds	100
Art. 46. Subsidie voor het inrichten en drijven van toko's	800
	20 803
Blijft meer	f 333 036

Art. 35. Op 1 Maart 1916 is te Willemsoord geopend eene gymnastiek- en sportschool van de marine. Na opheffing van de gymnastiekschool der zeemacht te Amsterdam, werd voor de opleiding van gymnastiekonderwijzers voor de marine gebruik gemaakt van de Militaire Gymnastiekschool te Utrecht.

Aangezien-bleek, dat de leerstof aan genoemde inrichting niet voldeed aan de behoefte voor de vloot tot het vormen van onderwijskrachten op gymnastiek- en sportgebied ten bate van de lichamelijke opvoeding van het personeel der zeemacht in den ruimsten zin, werd voor het marinepersoneel weer eene zelfstandige inrichting in het leven geroepen en deze gevestigd in de maritieme directie te Willemsoord, mede met het oog op den goeden invloed, die van die vestiging op de beoefening van gymnastiek en sport zou uitgaan; aan die inrichting kunnen gymnastiek- en zwemonderwijzers, schermonderwijzers, atletiekonderwijzers en spelleaders, boks- en worstelonderwijzers gevormd worden.

Aan het bij deze inrichting geplaatste onderwijzend personeel, voor zoover niet behoorende tot het militaire personeel der zeemacht, worden toelagen toegekend, waarmede bij de samenstelling van het artikel is rekening gehouden, terwijl mede gelden zijn uitgetrokken voor de aanschaffing van hulpmiddelen voor het onderricht ten behoeve der school. Als gevolg hiervan zijn de onderdeelen a II en b II van het artikel voor 1917 hooger geraamd moeten worden dan voor 1916, waartegenover echter staat eene vermindering ad f 2300 op onderdeel a IV van het artikel wegens het vervallen der bijdrage aan de Militaire Gymnastiekschool der landmacht te Utrecht.

IVde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 3 565 791 tegen f 3 487 446 voor 1916 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 48. Pensioenen en onderstanden uitgezonderd die begrepen in de 2de afdeeling (art. 51 begrooting 1916)	f 100 876
Art. 53. Wachtgelden (art. 56 begrooting 1916)	1 650
Art. 58. Gratificatiën (art. 60 begrooting 1916)	9 000
Art. 59. Zieken- en verwondengelden (art. 61 begrooting 1916)	3 700
Art. 61. Subsidien aan vereenigingen tot steun van weduwen en weezen van militairen en gepensioneerde militairen der zeemacht (art. 63 begrooting 1916)	500

Art. 62. Uitgaven ingevolge Ongevallenwet 1901, uitgezonderd die vermeld in de 2de afdeeling (art. 64 begrooting 1916)	f 6 000
--	---------

Totaal meer

f 121 726

waartegenover eene lagere raming van:

Art. 54. Tegemoetkomingen aan beambten, werklieden en bedienden bij 's Rijks werf te Amsterdam (art. 56a begrooting 1916)

f 8 000

Art. 56. Toelagen ingevolge art. 3 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80) (art. 58 begrooting 1916)

231

Art. 66. Subsidien aan marinecantines (art. 68 begrooting 1916)

350

Art. 68. Subsidien voor de militaire tehuizen (art. 70 begrooting 1916) ...

34 800

43 381

Blijft meer

f 78 345

2de AFDEELING.

Niet militaire uitgaven.

Iste Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 3 646 381 tegen f 3 346 890 voor 1916 toegestaan.

Het verschil, voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 76. Bezoldiging van den inspecteur-generaal, de inspecteurs van het loodswezen enz. (art. 78 begrooting 1916)

f 1 000

Art. 77b. Herstelling enz. van stoomloods-transportvaartuigen (art. 79b begrooting 1916) ...

6 647

Art. 78. Bureau- en lokaalbehoeften (art. 80 begrooting 1916)

485

Art. 80. Bezoldiging van ambtenaren enz. (art. 82 begrooting 1916)

1 325

Art. 82. Aandeel in de loodsgelden (art. 84 begrooting 1916)

3 440

Art. 83. Aanschaffing van loodsmansteekens enz. (art. 85 begrooting 1916)

310

Art. 84a. Aanbouw van loodsvaartuigen (art. 86a begrooting 1916)

71 283

Art. 84b. Herstelling van loodsvaartuigen (art. 86b begrooting 1916)

79 294

Art. 89. Aanbouw, huur enz. van gebouwen voor de betonning (art. 91 begrooting 1916)

48 000

Art. 90a. Bezoldiging van de bemanning der betonningsvaartuigen (art. 92a begrooting 1916)

576

Art. 90b. Aanschaffing en herstelling van betonningsvaartuigen (art. 92b begrooting 1916) ...

36 938

Art. 91a. Dagloonen enz. van het werkliedenpersoneel bij de betonningsmagazijnen (art. 93a begrooting 1916)

259

Art. 91b. Kosten van instandhouding betonning (art. 93b begrooting 1916)

600

Art. 93. Kosten van het materieel der verlichting (art. 95 begrooting 1916)

52 644

Totaal meer

f 302 801

waartegenover eene lagere raming van:

Art. 77a. Bezoldiging van het personeel van de stoomloodstransportvaartuigen (art. 79a begroting 1916) f 396

Art. 87. Onderhoud enz. van loodsgebouwen (art. 89 begroting 1916) ... 1 700

Art. 92. Bezoldiging enz. van het personeel der verlichting (art. 94 begroting 1916) 1 214

Totaal *mind*er f 3 310

Blijft *meer* f 299 491

In aansluiting aan de mededeelingen voorkomende in de Memorie van Toelichting behorende bij de Marinebegroting voor het dienstjaar 1916 (bladz. 17) zij hier vermeld:

dat de loodsschoener, waarvoor de gelden werden toegestaan bij de begroting voor 1913, het dertiende stoomloodsvaartuig, de loodsschoener, de motorafhaalboot en het motorbetonningsvaartuig en de nieuwe werken, waarvoor de gelden werden beschikbaar gesteld bij de begroting voor 1914, gereed kwamen en de in die begroting genoemde loodsschokker in den loop van 1916 zal worden opgeleverd;

dat de bouw van het veertiende stoomloodsvaartuig en van den loodsschoener, waarvoor de gelden werden toegestaan bij de begroting voor 1915, wordt voortgezet, en de verbetering van de semaphore te IJmuiden, in diezelfde begroting begrepen, gereed kwam;

dat de bouw van het vijftiende stoomloodsvaartuig en van den loodsschoener en de nieuwe werken, waarvoor de gelden bij de begroting voor 1916 werden toegestaan, in uitvoering zijn en de bouw van het in die begroting genoemde betonningsvaartuig in voorbereiding is.

Ten aanzien van de in de 2de afdeeling (Loodswezen, betonning, bekaking enz.) van den uitgewerkten en toelichtenden staat der Marinebegroting voor 1917 aangevraagde gelden, waarvoor in de kolom „Toelichtingen” van dien staat wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting, heeft de ondergeteekende de eer het volgende mede te deelen:

Art. 84a. De aanschaffing van een loodsschoener is noodig om te kunnen voortgaan met vervanging van kotters door schoeners en de motorboot voor den afhaaldienst ter reede Vlissingen voor een begin van uitvoering te geven aan het plan (zie blad. 11 van de Nota van Wijziging van de Marinebegroting voor het dienstjaar 1914, Gedrukt Stuk n°. 38) om na gereedheid van de eerste motorboot nog drie zoodanige vaartuigen aan te schaffen. Wegens de abnormale tijdsomstandigheden is aan het voornemen om voor deze drie vaartuigen op de begroting 1915 en 1916 de noodige gelden aan te vragen, geen gevolg kunnen gegeven worden. Met betrekking tot de aanvraag van gelden voor de aanschaffing van een motorafhaalvaartuig zij het volgende aangeteekend. De dienst van het afhalen der loodsen, die schepen naar zee hebben geloodst en het terugbrengen van loodsen naar hunne voor de kust kruisende loodsvaartuigen, nadat zij schepen uit zee hebben binnengeloodst, geschiedt op alle standplaatsen, uitgezonderd IJmuiden en Hoek van Holland, waar voor dien dienst stoomvaartuigen zijn aangewezen, nog steeds met zeilvaartuigen (kotters, botters en schokkers). Wegens hunne afhankelijkheid van wind en stroom, moeten deze vaartuigen, ten einde in zee te zijn wanneer het stoomschip, waarvan de loods moet worden afgehaald, de uiterton passeert, vaak geruimen tijd vóór het stoomschip naar zee vertrekken. Ook ondervinden zij op hunne terugreis naar de standplaats en op hunne reizen naar en van de buitengaats kruisende zeeloodsvaartuigen herhaaldelijk vertraging door ongunstigen wind of tegenstroom. Deze dienst voldoet niet meer aan de eischen des tijds; zoowel in het belang van de

scheepvaart, als in dat van eene behoorlijke uitoefening van den dienst is het noodzakelijk deze zeilvaartuigen te vervangen door vaartuigen met eigen beweegkracht.

Wegens de gróote kosten, aan de aanschaffing van het totaal benodigde aantal motor-afhaalvaartuigen verbonden, zal die vervanging slechts geleidelijk plaats hebben, zooals met de vervanging van de zeilschoeners van het 4de/5de en 3de district door stoomloodsvaartuigen is geschied.

Op art. 84a is de helft uitgetrokken van de geraamde aanschaffingskosten voor het eerste motor-afhaalvaartuig, met de bedoeling de wederhelft te brengen ten laste van de begroting 1918.

Art. 89. De toestand, waarin de gelegenheid tot berging en onderhoud van het betonningsmaterieel te Terschelling verkeert, eischt voorziening. Het bestaande magazijn, dateerende uit den tijd toen nog slechts tonnen van kleine afmetingen en gering in aantal werden gebezigd, is thans voor berging en onderhoud van het betonningsmaterieel geheel onvoldoende.

Voor de behandeling der lichtboeien en der zwaardere boeien die later werden ingevoerd, is geen hefwerktuig aanwezig. Het bestaande magazijn is zelfs voor gewone tonnen van de groote soorten te laag, en is op te lagen grond gebouwd; bij hooge vloed moet het zeewater door een zanddijk worden gekeerd.

Het is daarom noodzakelijk een nieuw magazijn te bouwen, ten einde het kostbare materieel naar behooren te kunnen bergen en onderhouden.

Het ligt in de bedoeling nabij het nieuwe magazijn een olietank te bouwen voor berging van brandstofolie voor de motorvaartuigen. De voor dit oliereservoir benodigde gelden zullen op de begroting 1918 zijn uit te trekken.

Art. 90b. De dienst der verlichting met lichtboeien en lichtbakens in het 2de, 3de en het 4de en 5de district wordt verricht door drie motorgastransportvaartuigen *Vlietstroom*, *Zuiderzee* en *Krammer*. Een reservevaartuig, dat zou kunnen invallen indien een der drie in dienst zijnde vaartuigen herstellingen ondergaat, is niet aanwezig. Gaf dit tot nu toe geen overwegend bezwaar in verband met het aantal door ieder vaartuig te bedienen gasboeien en gasbakens, nu dit aantal vooral in het 4de en 5de district in de laatste jaren belangrijk is toegenomen en zich nog voortdurend uitbreidt, doet zich de behoefte aan een vierde vaartuig gevoelen, ten einde in den dienst te kunnen blijven voorzien, zoodra over een der drie overige vaartuigen wegens het ondergaan van eenigszins omvangrijke herstellingen niet kan worden beschikt.

Het aan te bouwen motorgastransportvaartuig is bestemd voor het 3de district, met Enkhuizen als station, en zal tevens ingericht zijn als betonningsvaartuig en belast worden met den dienst der betonning in de Zuiderzee en hare toegangen, welke dienst tot nu toe wordt uitgeoefend door eenige particuliere tonnenleggers, wier contracten met het Rijk alsdan kunnen vervallen.

Het thans in het 3de district aanwezige vaartuig *Zuiderzee* komt dan beschikbaar voor het 4de/5de district ter assistentie van het vaartuig *Krammer* van dit district. Gedurende den tijd dat een dezer laatstgenoemde twee vaartuigen herstellingen ondergaat, zal zijn dienst door het andere vaartuig kunnen worden waargenomen. Tijdens herstellingen aan het nieuwe motorgastransport- tevens betonningsvaartuig van het 3de district zal het motorgastransportvaartuig *Vlietstroom* van het 2de district, gestationneerd te Harlingen, zoo noodig kunnen bijspringen en omgekeerd.

De voor de aanschaffing van het nieuwe vaartuig benodigde gelden zijn op de artt. 90b en 93 ieder tot een gelijk bedrag uitgetrokken.

Art. 93. De verbetering van de verlichting van de Zandkreek en die van het licht op den Oeverdijk te Wieringen dienen om verdere uitvoering te geven aan de verbetering van de secundaire verlichting.

Voor verbetering van de semaphore te Hoek van Holland worden gelden aangevraagd ten einde de petroleumseintlantaarns door elektrische lichten te vervangen en het seinhuis en de seinstelling dienovereenkomstig te wijzigen, een en ander als geschiedde met de semaphore te IJmuiden, welke in 1915 op gelijke wijze werd verbeterd. Deze verbetering is voor den Hoek van Holland, waar de waterstandseinen op grooteren afstand dan die te IJmuiden moeten gezien kunnen worden, nog meer noodig, doch moest tot nu toe wegens gemis van electrischen stroom achterwege blijven. Nu Hoek van Holland hiervan is voorzien, is dit bezwaar thans vervallen.

Voor den aanbouw van een motorbetonnings- tevens gas-transportvaartuig wordt verwezen naar het vermelde onder art. 90.

IIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 195 273 tegen f 83 586 voor 1916 toegestaan, alzoo f 111 687 meer.

Het verschil voor elk artikel, in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van:

het overbrengen der artikelen 48 tot en met 50 der IVde onderafdeeling Militaire Hydrographie, waarvan de noodzakelijkheid is vervallen (zie de Memorie van Toelichting van de begrooting 1916) naar deze afdeeling, tot een gezamenlijk bedrag van f 30 035

en de hogere raming van:

Art. 94. Bezoldiging van het personeel bij de afdeeling Hydrographie (art. 96 begrooting 1916)	1 652
Art. 97. Kosten van de opnemingsvaartuigen (art. 99 begrooting 1916)	80 000

Totaal meer f 111 687

Sedert 1 Juni 1915 verschenen geen nieuwe kaarten. Op de bestaande gravures werden de vereischte verbeteringen aangebracht.

Het in de schatkist gestorte bedrag voor verkoop over 1915 van zeekaarten van Nederland en West-Indië bedroeg f 1298,44.

Opnemingen hebben in 1916 niet plaats gehad wegens de tijdsomstandigheden.

IIIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 365 638 tegen f 359 251 voor 1916 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van *hogere* raming van:

Art. 98. Pensioenen en onderstanden (art. 100 begrooting 1916) f 6 368

Art. 101. Zieken- en verwondengelden (art. 103 begrooting 1916) 19

Totaal meer f 6 387

3de AFDEELING.

Deze afdeeling is voor 1917 geraamd op f 60 000, hetzelfde bedrag dat voor 1916 werd toegestaan.

De Minister van Marine,

J. J. RAMBONNET.

BIJLAGE A VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERGELIJKEND OVERZICHT van de IIde onderafdeeling van de Iste afdeeling der Marinebegrotingen voor het dienstjaar 1917 en 1916.

Bij de begrooting voor 1917 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling, uitrusting en conservatie van schepen in en buiten dienst.	Aankoop, aanmaak herstelling en onderhoud van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Algemeene kosten, bedrijfskosten en werkplaatskosten bij 's Rijks werven en het Marine-etablisement te Amsterdam.	Algemeenen dienst, werktuigen, kosten van defensie en mobilisatie, vliegdienst.
16	—	A. Ia. f 287 600	A. Id. f 50 000	—	A. III. f 8 000	—
	—	A. Ib. 36 600	—	A. Ie. f 3 500	A. IV. 6 000	—
	—	A. Ic. 20 000	—	—	A. V. 5 000	—
	—	A. IIa. 306 000	—	—	A. VI. 4 500	—
	—	A. IIb. 9 000	—	—	A. VII. 500	—
	—	A. IIc. 53 000	—	—	A. VIII. 60 000	—
	—	—	—	—	A. IX. 5 500	—
	—	—	—	—	A. X. 31 000	—
	—	—	—	—	A. XI. 100	—
	—	—	—	—	A. XII. 2 200	—
	A. XIII <i>i</i> . f 300 000	A. XIII. 252 000	—	—	—	—
	A. XIII <i>j</i> . 117 200	B. Ia. 41 500	B. Id. 12 500	B. Ie. 1 000	B. III. 6 500	—
	—	B. Ib. 8 200	—	—	B. IV. 1 500	—
	—	B. Ic. 3 700	—	—	B. V. 1 200	—
	—	B. IIa. 90 000	—	—	B. VI. 1 600	—
	—	B. IIb. 4 500	—	—	B. VII. 300	—
	—	B. IIc. 23 000	—	—	B. VIII. 17 000	—
	—	B. XI. 57 000	—	—	B. IX. 1 500	—
	—	—	—	—	B. X. 2 000	—
	C. Ia. 1 000	C. Ib. 20 000	C. Id. 30 000	C. Ie. 4 000	C. II. 1 500	—
	—	—	—	—	C. III. 1 500	—
	—	—	—	—	C. IV. 500	—
	—	—	—	—	C. V. 500	—
	—	—	—	—	C. VI. 500	—
	—	—	—	—	C. VII. 3 200	—
	C. VIII <i>d</i> . 86 000	C. VIII. 91 600	D. 13 500	—	—	—
	C. VIII <i>e</i> . 80 000	E. <i>Memorie</i> .	—	—	—	—
	C. VIII <i>f</i> . 110 000	—	—	—	—	—
	C. VIII <i>g</i> . 44 000	—	—	—	—	—
17	14 577 050	—	—	—	—	—
18	1 640 000	619 260	—	555 240	—	—
19	666 000	—	—	362 100	—	—
20	a. 1 000	b. 25 000	d. 75 000	—	e. 1 000	—
	—	c. 250 000	—	—	—	—
21	—	500 000	795 000	—	—	—
22	—	547 400	—	—	—	—
23	—	A. Ia. 269 000	A. Id. 20 000	A. Ie. 39 850	A. II. 44 800	—
	—	A. Ib. 74 500	—	—	A. III. 22 000	—

Bij de begrooting voor 1916 is toegestaan voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling uitrusting en conservatie van schepen in en buiten dienst.	Aankoop, aanmaak, herstelling en onderhoud van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
15	—	A. Ia. f 250 500	A. Id. f 50 000	—	A. If. f 7 000	A. Ii. f 1 000
	—	A. Ib. 28 500	—	A. Ie. f 3 500	A. Ig. 60 000	—
	—	A. Ic. 15 000	—	—	A. Ih. 8 000	—
	—	A. IIa. 208 500	—	—	A. IId. 6 000	—
	—	A. IIb. 21 500	—	—	A. IIe. 20 000	—
	—	A. IIc. 60 000	—	—	—	—
	—	A. III. 593 000	—	—	—	—
	—	B. Ia. 36 500	B. Id. 12 500	B. Ie. 1 000	B. If. 7 500	B. Ii. 100
	—	B. Ib. 12 000	—	—	B. Ig. 15 000	—
	—	B. Ic. 5 500	—	—	B. Ih. 4 500	—
	—	B. IIa. 32 000	—	—	B. IId. 900	—
	—	B. IIb. 100	—	—	B. IIe. 2 250	—
	—	B. IIc. 6 000	—	—	—	—
	—	B. III. <i>Memorie.</i>	—	—	—	—
	C. Ia. f 1 000	C. Ib. 25 000	C. Id. 20 000	C. Ie. 9 000	C. If. 2 000	C. Ii. 1 000
	—	C. Ic. 25 550	—	—	C. Ig. 4 500	C. Ik. 1 000
	—	—	—	—	C. Ih. 5 000	—
	—	C. II. 62 000	C. II. 45 000	—	—	—
	—	D. <i>Memorie.</i>	—	—	—	—
16	6 470 000	—	—	—	—	—
17	—	—	—	349 695	—	—
18	350 000	—	—	247 000	—	—
19	a. 3 418	b. 40 000	d. 75 000	—	—	l. 1 000
	—	c. 405 000	—	—	—	—
20	—	—	1 022 500	—	—	—
21	—	455 200	—	—	—	—
22	—	A. IIa. 293 500	A. IId. 12 000	A. IIe. 25 000	A. IIIf. 20 000	A. Ia en b 24 500
	—	A. IIb. 37 500	—	—	A. IIg. 35 000	A. IIi. 500
	—	A. IIc. 30 000	—	—	A. IIh. 8 000	A. IIk. 25 000
	—	—	—	—	—	A. IIl. 51 000
	—	—	A. IV. 44 500	—	—	A. III. 20 000
	—	—	—	—	—	A. V. 33 200
	—	B. IIa. 38 000	B. IIa. 4 500	B. IIe. 600	B. IIIf. 7 000	B. Ia en b. 13 000
	—	B. IIb. 35 500	—	—	B. IIg. 8 000	B. IIi. 100
	—	B. IIc. 6 000	—	—	B. IIh. 2 000	B. IIk. 12 000
	—	—	—	—	—	B. IIl. 23 000
	—	—	B. IV. 30 200	—	—	B. III. 9 000
	—	—	—	—	—	B. V. 22 770

Bij de begrooting voor 1917 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling, uitrusting en conservatie van schepen in en buiten dienst.	Aankoop, aanmaak herstelling en onderhoud van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Algemeene kosten, bedrijfskosten en werkplaatskosten bij 's Rijks werven en het Marine-etablisement te Amsterdam.	Algemeenen dienst, werktuigen, kosten van defensie en mobilisatie, vliegdiens.
23	—	A. Ic. f 49 000	—	—	A. IV. f 27 000	—
	—	—	—	—	A. V. 44 000	—
	—	—	—	—	A. VI. 8 200	—
	—	—	—	—	A. VII. 99 700	—
	—	—	—	—	A. VIII. 3 500	—
	—	—	—	—	A. IX. 9 000	—
	—	—	—	—	A. X. 500	—
	—	—	—	—	A. XI. 5 000	—
	—	B. Ia. 53 000	B. Id. f 6 000	B. Ie. f 1 000	B. II. 26 000	—
	—	B. Ib. 17 000	—	—	B. III. 8 000	—
	—	B. Ic. 26 000	—	—	B. IV. 10 000	—
	—	—	—	—	B. V. 24 500	—
	—	—	—	—	B. VI. 6 000	—
	—	—	—	—	B. VII. 36 500	—
	—	—	—	—	B. VIII. 2 500	—
	—	—	—	—	B. IX. 3 500	—
	C. Ia. f 1 000	C. Ib. 7 000	C. Id. 4 000	C. Ie. 21 150	C. II. 8 200	—
	—	C. Ic. 5 000	—	—	C. III. 1 100	—
	—	—	—	—	C. IV. 25 600	—
	—	—	—	—	C. V. 13 700	—
	—	—	—	—	C. VI. 35 700	—
	—	—	—	—	C. VII. 11 400	—
	—	—	—	—	—	D. f 3 500
	—	—	—	—	—	E. 3 800
	—	—	—	—	—	(1) 65 700
	—	—	—	—	—	—
24	—	—	—	—	—	10 000
25	—	—	—	—	—	563 061
26	—	—	—	—	—	164 050
27	—	—	—	—	—	44 900
28	—	—	—	—	—	17 225
29	—	—	—	—	—	180 000
	f 17 623 250	f 3 787 060	f 1 006 000	f 987 840	f 639 500	f 1 052 236
	+ 10 797 832	+ 1 049 410	— 361 900	+ 333 045	f 1 691 736	—
					—	6 292

(1) Voor loonsverhogingen.

Bij de begrooting voor 1916 is toegestaan voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling uitrusting en conservatie van schepen in en buiten dienst.	Aankoop, aanmaak herstelling en onderhoud van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
22	C. Ia. f 1 000	C. Ib. f 10 000 C. Ic. 5 000	C. Id. f 4 700	C. Ie. f 19 000	C. If. f 4 700 C. Ig. 3 000 C. Ih. 1 000	C. Ii. f 1 100 C. Ik. 8 750 C. Il. 24 415
	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—
	—	—	C. II. 29 000	—	—	—
	—	—	C. III. 14 500	—	—	—
	—	—	D. 3 500	—	—	E. 3 000
	—	—	—	—	—	(1) 63 200
	—	—	—	—	17 250	—
23	—	—	—	—	820	—
24	—	—	—	—	10 000	—
25	—	—	—	—	643 106	—
26	—	—	—	—	253 500	—
27	—	—	—	—	40 100	—
28	—	—	—	—	13 267	—
29	—	—	—	—	150 000	—
	f 6 825 418	f 2 737 650	f 1 367 900	f 654 795	f 1 359 393	f 338 635
					f 1 698 028	

1) Voor loonsverhogingen.

BIJLAGE B VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

OVERZICHT van de sommen uitgetrokken voor de verschillende diensten en onderwerpen, voorkomende in de IIde onderafdeeling van de 1ste afdeeling der begrooting van het Departement van Marine voor 1917.

<i>Twee kruisers (1915).</i> (I en II.) Art. 16, A, XIII<i>i</i>, f 300 000 " 16, C, VIII<i>d</i> en <i>c</i> 166 000 " 17, 4 554 000 " 18, 1 600 000 <u>f 6 620 000</u>	<i>Vier torpedobooten (Z 1—4).</i> Art. 17, f 1 000 000 <i>Twee torpedobooten (Z 5 en 6).</i> Art. 16, C, I<i>a</i>, f 250 " 17, 8 200 <u>f 8 450</u>	<i>Pantserbooten.</i> Art. 16, A, II<i>a</i>, f 1 000 " 16, B, I<i>a</i>, 12 000 " 16, B, II<i>a</i>, 20 000 " 16, B, XI<i>a</i>, 32 000 " 18, 96 260 " 23, A, I<i>a</i>, 2 000 " 23, B, I<i>a</i>, 20 000 <u>f 183 260</u>	<i>Mijnenleggers.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 4 000 " 16, A, I<i>b</i>, 1 000 " 16, A, II<i>a</i>, 20 000 " 16, A, II<i>b</i>, 500 " 16, B, I<i>a</i>, 5 000 " 16, B, II<i>a</i>, 12 000 " 23, A, I<i>a</i>, 8 000 " 23, A, I<i>b</i>, 1 500 " 23, B, I<i>a</i>, 7 000
<i>Een kruiser (1916).</i> (III.) Art. 17, f 3 000 000 <i>Twee onderzeebooten (1913).</i> (O 6 en 7.) Art. 16, C, I<i>a</i>, f 500 " 19, 96 000 " 23, C, I<i>a</i>, 1 000 <u>f 97 500</u>	<i>Twee torpedobooten (Z 7 en 8).</i> Art. 16, C, I<i>a</i>, f 250 " 17, 8 250 <u>f 8 500</u>	<i>Kanonneerbooten.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 5 000 " 16, A, I<i>b</i>, 2 500 " 16, A, II<i>a</i>, 5 000 " 16, A, II<i>b</i>, 1 000 " 23, A, I<i>a</i>, 10 000 " 23, A, I<i>b</i>, 6 000 <u>f 29 500</u>	<u>f 59 000</u> <i>Schoeners bestemd tot bescherming der visscherij en politie-toezicht in de Noordzee.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 3 600 " 16, A, I<i>b</i>, 2 000 " 16, A, II<i>a</i>, 5 000 " 16, A, II<i>b</i>, 500 " 23, A, I<i>a</i>, 4 000 " 23, A, I<i>b</i>, 2 000 <u>f 17 100</u>
<i>Vier onderzeebooten (1915).</i> (K IV, V, VI en VII.) Art. 16, A, XIII<i>j</i>, f 117 200 " 16, C, VIII<i>f</i> en <i>g</i> 154 000 " 17, 2 516 600 " 19, 300 000 <u>f 3 087 800</u>	<i>Pantser-schepen.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 40 000 " 16, A, I<i>b</i>, 25 000 " 16, A, II<i>a</i>, 40 000 " 16, A, II<i>b</i>, 5 000 " 16, A, XIII<i>a</i>, 30 000 " 16, A, XIII<i>e</i>, 5 000 " 16, A, XIII<i>f</i>, 22 000 " 16, A, XIII<i>h</i>, 10 000 " 18, 523 000 " 23, A, I<i>a</i>, 35 000 " 23, A, I<i>b</i>, 30 000 <u>f 765 000</u>	<i>Torpedobooten.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 35 000 " 16, A, I<i>b</i>, 100 " 16, A, II<i>a</i>, 50 000 " 16, B, I<i>a</i>, 9 000 " 16, B, II<i>a</i>, 30 000 " 23, A, I<i>a</i>, 50 000 " 23, B, I<i>a</i>, 16 000 <u>f 190 100</u>	<i>Instructie- en logementschepen.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 30 000 " 16, A, I<i>b</i>, 5 000 " 16, A, II<i>a</i>, 50 000 " 16, A, II<i>b</i>, 1 000 " 16, B, I<i>a</i>, 5 500 " 16, B, II<i>a</i>, 12 000 " 23, A, I<i>a</i>, 35 000 " 23, A, I<i>b</i>, 5 000 " 23, B, I<i>a</i>, 5 000 <u>f 148 500</u>
<i>Drie onderzeebooten (1916).</i> (K VIII, IX en X.) Art. 17, f 2 690 000 " 18, 40 000 " 19, 270 000 <u>f 3 000 000</u>	<i>Pantserdekschepen.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 120 000 " 16, A, II<i>a</i>, 100 000 " 16, A, XIII<i>d</i>, 44 000 " 16, A, XIII<i>e</i>, 5 000 " 16, A, XIII<i>g</i>, 45 000 " 23, A, I<i>a</i>, 75 000 <u>f 389 000</u>	<i>Onderzeebooten, depotschip en bergingsvaartuig.</i> Art. 16, A, I<i>a</i>, f 30 000 " 16, A, II<i>a</i>, 30 000 " 16, A, XIII<i>c</i>, 61 000 " 16, B, I<i>a</i>, 5 000 " 16, B, II<i>a</i>, 15 000 " 16, B, XI<i>b</i>, 25 000 " 20<i>b</i>, 25 000 " 23, A, I<i>a</i>, 20 000 <u>f 211 000</u>	<i>Draadlooze telegraphie.</i> Art. 16, C, I<i>c</i>, f 5 200 " 16, C, VIII<i>a</i>, 36 600 <u>f 41 800</u>
<i>Drie onderzeebooten (1917).</i> (O 8, 9 en 10.) Art. 17, f 600 000 <i>Waarlooze motoren voor onderzeeboot.</i> Art. 20, <i>a</i>, f 1 000	<u>f 389 000</u>	<u>f 211 000</u>	<u>f 41 800</u>

<i>Zee- en meteorologische instrumenten.</i>	
Art. 16, C, VIIIb, f	25 000
" 16, D,	13 500
f	38 500

<i>Boeken en kaarten.</i>	
Art. 16, C, VIIIc, f	30 000

<i>Diversen.</i>	
Art. 16, A, Ia, f	20 000
" 16, A, Ib,	1 000
" 16, A, IIa,	5 000
" 16, A, IIb,	1 000
" 16, A, XIIIb,	30 000
" 16, B, Ia,	5 000
" 16, B, Ib,	8 200
" 16, B, IIa,	1 000
" 16, B, IIb,	4 500
" 16, C, Ib,	20 000
" 20, c,	250 000
" 20, e,	1 000
" 23, A, Ia,	30 000
" 23, A, Ib,	30 000
" 23, B, Ia,	5 000
" 23, B, Ib,	17 000
" 23, C, Ib,	7 000
" 23, D,	3 500
" 23, E,	3 800
f	443 000

Inrichtingen behoorende tot de actieve zeemacht (torpedo-dienst, enz.).

Art. 16, A, Ic, f	20 000
" 16, A, IIc,	53 000
" 16, B, Ic,	3 700
" 16, B, IIc,	23 000
" 16, C, Ic,	36 000
" 23, A, Ic,	49 000
" 23, B, Ic,	26 000
" 23, C, Ic,	5 000
f	215 700

Aankoop, aanmaak, aanschaffing en herstelling van magazijnsgoederen.

Art. 16, A, Id, f	50 000
" 16, B, Id,	12 500
" 16, C, Id,	30 000
" 20, d,	75 000

Art. 21, a, f	750 000
" 21, b,	45 000
" 23, A, Id,	20 000
" 23, B, Id,	6 000
" 23, C, Id,	4 000
f	992 500

Aanmaak, aanschaffing en herstelling van artillerie- en torpedo-goederen voor den voorraad.

Art. 16, A, Je, f	3 500
" 16, B, Je,	1 000
" 16, C, Je,	4 000
" 18,	555 240
" 19,	362 100
" 23, A, Je,	39 850
" 23, B, Je,	1 000
" 23, C, Je,	21 150
f	987 840

Algemeene kosten der werf of van het Etablissement.

Art. 16, A, III, f	8 000
" 16, B, III,	6 500
" 16, C, II,	1 500
" 23, A, II,	44 800
" 23, B, II,	26 000
" 23, C, II,	8 200
f	95 000

Algemeene kosten van het industrieel bedrijf der werven.

Art. 16, A, IV, f	6 000
" 16, B, IV,	1 500
" 23, A, III,	22 000
" 23, B, III,	8 000
f	37 500

Bedrijfskosten van het Arsenaalsbedrijf.

Art. 16, A, V, f	5 000
" 16, B, V,	1 200
" 16, C, III,	1 500
" 23, A, IV,	27 000
" 23, B, IV,	10 000
" 23, C, III,	1 100
f	45 800

Bedrijfskosten magazijns-bedrijf, voorraden A t/m D.

Art. 16, A, VI, f	4 500
" 16, B, VI,	1 600
" 16, C, IV,	500
" 23, A, V,	44 000
" 23, B, V,	24 500
" 23, C, IV,	25 600
f	100 700

Bedrijfskosten magazijns-bedrijf, voorraad kleeding en levensmiddelen.

Art. 16, A, VII, f	500
" 16, B, VII,	300
" 16, C, V,	500
" 23, A, VI,	8 200
" 23, B, VI,	6 000
" 23, C, V,	13 700
f	29 200

Werkplaatskosten.

Art. 16, A, VIII, f	60 000
" 16, B, VIII,	17 000
" 16, C, VI,	500
" 23, A, VII,	99 700
" 23, B, VII,	36 500
" 23, c, VI,	35 700
f	249 400

Bedrijfskosten droge dokken.

Art. 16, A, IX, f	5 500
" 16, B, IX,	1 500
" 23, A, VIII,	3 500
" 23, B, VIII,	2 500
f	13 000

Bedrijfskosten elektrische centrale.

Art. 16, A, X, f	31 000
" 23, A, IX,	9 000
f	40 000

Bedrijfskosten oliemeng-inrichting.

Art. 16, A, XI, f	100
" 23, A, X,	500
f	600

Bedrijfskosten Marine-transportdienst.

Art. 16, A, XII, f	2 200
" 16, B, X,	2 000
" 16, c, VII,	3 200
" 23, A, XI,	5 000
" 23, B, IX,	8 500
" 23, c, VII,	11 400
f	27 300

Loonsverhoogen.

Art. 23, A, f	44 000
" 23, B,	13 500
" 23, C,	8 200
f	65 700

Kosten buitenslands.

Art. 21, a, IV, f	500 000
" 22,	547 400
f	1 047 400

Reis- en verblijfskosten.

Art. 24, f	10 000
------------	--------

Nieuwe werken, huur van terreinen enz., gemeente- en polderlasten.

Art. 25, f	563 061
------------	---------

Onderhoudswerken.

Art. 26, f	164 050
------------	---------

Werfstoomwerktuigen en elektrische instrumenten.

Art. 27, f	16 700
------------	--------

Licht, electriciteit en water.

Art. 27, f	28 200
------------	--------

Kosten in verband met de defensie.

Art. 28, f	17 225
------------	--------

Kosten in verband met den Marine-luchtaardienst.

Art. 29, f	180 000
------------	---------